SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 64. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, APRIL 7, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 7-го КВІТНЯ 1989 Ч. 64. РІК XCVI.

Карають священика

Ню Йорк (ЗПУГС). — У четвер, 23-го березня, західнє радіо повідомило про переслідування священика УКЦеркви Петра Зеленюха. Того самого дня йому принесли аж п'ять постанов адміністративної комісії при Яворівському райвиконкомі про покарання його штрафами (голова комісії Копитько Л.О., завзята русифікаторка Яворівщини; всі постанови підписувала вона).

Постанови такого характеру, як, наприклад, постанова з 15-го березня: „6-го березня в с. Мживовичі він проводив похорон гр—на Андрущишина Івана Михайловича. На похороні було присутніх близько 100 чоловік. На підставі ст. 212 адміністративних правопорушень накласти штраф у сумі 50 крб."

Акт з 16-го березня 1989 року: „4 лютого в с. Підлуби організував похорон по уніатському обряду. Присутніх 80-85 чол. Накласти штраф у сумі 50 крб."

Акт з 17-го березня: „5-го лютого від 7-ї до 9:20 в с. Калинівці провів богослуження проуніатських елементів, де було присутніх 30-40 чоловік. (Насправді там було щонайменше 300 чол. — повна хата і повен двір віруючих). Штраф — 50 крб.".

Акт з 20-го березня — за те, що „12 лютого 1989 р. від 7-ої до 9:20 в с. Калинівка у власному будинку провів богослуження уніатського толку, де було присутніх біля 60 чол. (Насправді в хаті й на подвір'ї було понад 300). Штраф — 50 крб."

21-го березня постанова про покарання за те, що 12 лютого об 11 год. самовільно провів богослуження уніатського толку у знятій з реєстрації культовій споруді в с. Синевіж, де було присутніх близько 50 чол. (Насправді — не менше, 1,000-1,500 чол., повна церква). Штраф — 50 крб.".

Від початку року о. Зеленюх має вже понад 600 крб. штрафу. Адреса о. П. Зеленюха: 292171, Львівська обл. Яворівський р-н, с. Калинівка.

ЗПУГС просить усіх людей доброї волі допомогти о. Зеленюхові та виступити на захист його переслідуваної Церкви в Україні.

В Українському Музеї доповідатиме науковець з України

Ню Йорк. — В Українському Музеї в Ню Йорку організовано цикл доповідей з питань образотворчого мистецтва, музики, історії, друкарства ХУІ - ХУІІ століть. Доповіді, що будуть прочитані на тлі виставки „Скарби давнього українського мистецтва", яка експонується в Музеї, певніше відтворять характер цієї доби — доби першого відродження в Україні.

У неділю, 9-го квітня ц.р., тут вперше доповідатиме видатний український вчений, доктор історичних наук, завідуючий відділом історії давньої української культури Інституту суспільних наук АН УССР у Львові Ярослав Ісаєвич. На запрошення слов'янського відділу Гарвардського університету прибув з України минулого року. В 1988-89 роках читає два курси: з історії Галицько-Волинського князівства; початки друкарства слов'янських народів. Виступав з науковими доповідями в університетах Лос Анджелесу, Сан-Франсіско, Чикаго, Урбана-Шампейн, Філядельфії.

Народився Я. Ісаєвич 7-го березня 1936 року коло Дубна на Волині. Дитячі роки провів у Стрию на Львівщині. У 1952 році він вступив на історичний факультет Львівського державного університету ім. Івана Франка, який закінчив у 1957 році.

Молодий вчений в 24 роки (1961 року) успішно захистив кандидатську дисертацію з історії середньовічного Дрогобича. Вже тоді почав цікавитися темою братств в Україні. У УІІ випуску збірника Всесоюзої книжкової палати „Книга" публікується стаття молодого вченого „Видавнича діяльність Львівського братства в ХУІ - ХУІІІ ст., яка стає основою його монографії „Братства та їх роля у розвитку української культури ХУІ - ХУІІІ ст."

Я. Ісаєвич автор книжок: „Джерела з історії української культури ХУІ - ХУІІІ ст.", „Юрій Дрогобич" (1972 рік). Одна з основних тем досліджень вченого — це поширення друкарства в Україні. В таких його працях, як „Першодрукар Іван Федоров і виникнення друкарства на Україні", (витримало два видання у 1975 і в 1983 р.). У журналі АН УССР опубліковані його розвідки „Культура Галицько-Волинської Руси" й „Українська культура ХУІІ ст.".

Працюючи в ЗСА, дослідник вивчає архівні документи, стародруки, рукописні книги, що знаходяться в бібліотеках, музеях та приватних колекціях.

Можна зголошуватися на вишкільний табір

Ню Йорк. — Міжкрайовий вишкільний табір „Лісова школа" ч. 23 відбудеться від 24-го червня до 7-го липня ц.р. в гірських околицях Гантеру, Н.Й.

Зголошуватися повинні старші пластуни, які бажають бути членами булави юнацького табору. Рівнож можуть зголошуватися юнаки, які вирізняються провідництвом та поставою (скоб, курінний, братчик, гуртковий і інші), є в цей час щонайменше у 11-ій клясі щоденної школи та бажають бути інструкторами практичного пластування у своєму курені чи на таборах.

Кожний кандидат мусить обо'язково мати позитивну рекомендацію станичного/ої. Станиці повинні вповні або частинно покрити кошти табору і подорожі кандидатам, яких рекомендують. Заморські КПС повинні звернутися до діловода фінансів ГПБ за покриттям коштів своїх кандидатів із Фонду односте.

Кошт вишколу — 205 ам. дол., з того 195 ам. дол. за перебування на таборі, а 10 ам. дол. це реєстраційне вписове. Чек на суму 10 ам. дол. потрібно переслати разом із карткою зголошень. Реченець зголошень — понеділок, 17-го квітня 1989 року.

ГРУПА РЕЛІГІЙНИХ ДІЯЧІВ, чорношкірих південноафриканців на чолі з відомим архиєпископом Десмондом Туту, противником політики апартеїду і лавреатом Нобелівської нагороди миру, прибуде в травні до З'єднаних Стейтів Америки. Організатори цієї поїздки повідомили, що архиєпископ Д. Туту і супроводжаючі його особи пропросили в Білому Домі, що вони хотіли б зустрінутися з президентом Джорджем Бушом. Вони, правдоподібно, хочуть довідатися, яка є тепер політика нової Адміністрації ЗСА у відношенні до Південно-Африканської Республіки і уряду білої меншости, який покищо ще не вирекся расової політики. Відбудеться також зустріч групи з конґресменами і сенаторами, губернаторами і посадниками міст та профспілковими керівниками.

В НЮ ЙОРКУ ВІДЗНАЧИЛИ 95-ЛІТТЯ УНСОЮЗУ

Ню Йорк (хвф). Першою весняною ластівкою у ювілейних святкуваннях 95-річчя Українського Народного Союзу, як і годиться, започатковано в Ню Йорку Головним Екзекутивним Комітетом Українського Народного Союзу та Окружним Комітетом Відділів УНСоюзу Метрополії Ню Йорку. Започатковано, сподіємося, цілий ряд таких й інших видів святкувань з нагоди 95-річчя цієї важливої для українського загалу установи, яка вже такі довгі роки духовно і фінансово підтримує п'ять поколінь українських поселенців і не тільки в Америці та Канаді. Бож всім відомо, що Український Народний Союз від початку свого існування став активним добродієм і не тільки українцям в інших країнах Европи і Південної Америки, але й постійною допоміжною рукою Україні.

Промовляє д-р І. Флис.

(фото: ред. Рома Гадзевич, „Український Тижневик")

Це святкування, відбулося у формі бенкету в суботу, 1-го квітня ц. р., о год. 6-ій вечора у просторій залі Українського Народного Дому зі співучастю 270 гостей-приятелів, при елеґантно застелених столах та смачно приготованій вечері українським рестораном з УНДому. На тлі гарного мистецького напису, котрий визначував 95-ліття дов круги офіційної емблеми УНС, що його на темному тлі срібними буквами виписав архітект Тарас Гірняк, приміщено головний стіл, за яким сиділи: Владика Мстислав, — голова Української Православної Церкви в ЗСА і Української Автокефальної Православної Церкви, Владика Василь Лостен — Єпископ Стемфордської епархії Української Католицької Церкви, о. протопресвітер Іван Ткачук настоятель української православної церкви Всіх Святих в Ню Йорку, о. ігумен Патрикій Пащак, ЧСВВ, парох української католицької церкви св. Юра в Ню Йорку, Іван Олексин, голова Виконавчого Комітету Українського Братського Союзу, головний предсідник Українського Народ ного Союзу д-р Іван Флис, головний секретар УНСоюзу Володимир Сохан і головний касир УНСоюзу Уляна Дячук.

При долішньому головному столі сиділи: ред. Володимир Левенець — „Свобода", Нестор Олесницький — голова Контрольної Комісії УНС, Андрій Кейбіда — головний радний УНС, Марія Душник — почесний член Головного Уряду УНС, д-р Богдан Шебунчак — ОДВУ, Марія Савчак, голова СУА, д-р Роман Осінчук — УЛТПА, Євген Стахів — УАКРада, Володимир Квас — головний радний УНС, інж. Михайло Шпонтак — голова Округи УНСоюзу Метрополії Ню Йорку, д-р Ярослав Падох — почесний член Головного Уряду УНС, д-р Василь Калинович — НТШ і ред. Володимир Барагура — „Веселка".

Ювілейний бенкет відкрив інж. М. Шпонтак. Він

(Продовження на ст. 3)

УГС МАЄ НАМІР ВИДАТИ БІЛУ КНИГУ

Ню Йорк (ЗП УГС). — Виконавчий Комітет УГС звернувся до всіх членів і симпатиків УГС з проханням надсилати матеріяли, які викривали б перед світом партійну бюрократію України, яка саботує процес перебудови щоб захистити своє упривілейоване становище. З цією метою партійна верхівка вдається до прямого терору проти свого народу. За останній рік, у зв'язку з пробудженням громадянської ініціятиви і самодіяльности мас, в Україні прокотилася хвиля погромів народних мітинґів, демонстрацій, релігійних зібрань. На народ висилали міліцію і спеціяльні каральні загони, яким присвоєно цинічну назву ЗМОН (загон механічної обробки населення).

Сотні людей у різних містах України, які мирно демонстрували свою підтримку перебудові, були побиті, затримані, засуджені до 15 діб тюрми або до грошових кар. При цьому підстави для засуду цинічно фабрикують, беручи за свідків самих погромників з каральних загонів. Таке безоглядне порушення прав людини стало нормою, не зважаючи на те, що совєтська конституція ґарантує недоторканість особи.

Людей затримують без будь-яких санкцій і ті, хто це здійснює, відмовляються назвати свої прізвища і посади. Карателі бояться назвати свої імена, бояться також утримувати заарештованих там, де їх знає народ. Тому Богдана Гориня тримали в ув'язненні не у Львові, а в Пустомитах, а Івана Макара у Золочеві. Люди не знали де вони відбувають ув'язнення, тому у Львові біля прокуратури три дні проходили пікетування з плякатами, на яких було написано: „Де ви поділи Богдана Гориня та Івана Макара?" На четвертий день почався масовий протест проти свавільного засудження Гориня і Макара.

Б. Горина засудили до 15-ти діб тюрми 15-го березня за його виступ на передвиборчому мітинґу 12-го березня у Львові. Під час суду над ним І. Макар висловив рішучий протест проти антидемократичного судилища і суддя Маляренко тут же наказав міліціонерам заарештувати й Макара. Ті виконали наказ судді аж занадто старанно, бо не тільки заарештували Макара, а ще й побили його дуже. Макара також засудили на 15 діб тюрми.

За участь у мітинґу 12-го березня дуже побили також члена Львівської обласної ради УГС Ігоря Деркача, тепер він лежить у лікарні.

Лежить у лікарні й тяжко хворий на серце Михайло Горинь, котрого працівники КГБ дуже хочуть запроторити до тюрми, тому залякують лікарів і інший медичний персонал, змушуючи виписати М. Гориня з лікарні. Крім хворого серця у Михайла Гориня ще й запалення легенів.

Троє інших членів УГС, засуджених до 15 діб тюрми, Ярослав Гула, Василь Калита, Андрій Ліщинський оголосили в тюрмі голодівку і тримали її весь термін. Ліщинського щойно звільнили і він розповів як фабрикували на них справи. Наприклад, він не чинив ніякого опору, а міліціонери написали „чинив опір". Крім того, його взяли у сквері, а написали, що він був на проїжджій частині і перешкоджав рухові. Написали, що не реаґував на попередження, хоч його ніхто ні в чому не попереджав — просто схопили і потягли. Свідками звинувачення були міліціонери. Коли Ліщинський запротестував, що нема свідків, то йому відповіли, що свідки зараз будуть. За кілька хвилин ввели своїх знайомих. Коли Ліщинський заявив, що оголосить про це на весь світ, „свідків" забрали.

Василь Тимків з Долинського району це залишився в тюрмі.

Про всі подібні беззаконня УГС закликає повідомляти, вказуючи прізвища працівників міліції та суддів, щоб опублікувати ці матеріяли в Білій Книзі.

У СВІТІ

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ справ в комуністичному уряді Афганістану, Абдуль Ваківль, виступаючи на пресовій конференції в Кабулі перед своїм від'їздом до Ню Йорку, де він має в пляні зустрінутись з генеральним секретарем Організації Об'єднаних Націй Гавіє Перезом де Куеяром і переконати його про потребу посередництва ООН у полагодженні афганського конфлікту, заявив, що його ціллю є також переконати Адміністрацію президента Джорджа Буша про потребу зміни дотеперішньої політики Вашінґтону. Відповідаючи на запитання кореспондентів, міністер Ваківль підкреслив, що антикомуністичні повстанці-муджагедини ніколи не здобудуть перемоги над урядовою армією. Він викликаючо заявив: „перекажіть Бушові, що військової розв'язки в Афганістані не буде. Залашається лише політично-компромісова розв'язка". Він вважає, що не тільки Білий Дім, але також Державний департамент були погано інформовані про дійсний стан в Афганістані.

ГАЗЕТА „НЮ ЙОРК СИТІ ТРІБЮН" повідомила, на підставі отриманих документів, що Болгарія „прикривала очі", як через її територію перевозились великі транспорти наркотиків, які правдоподібно, ішли з Близького Сходу, через Туреччину, Болгарію до Західньої Европи. Очевидно, частина з цього транспорту була призначена для Совєтського Союзу і його сателітів. Редакція згаданої газети каже, що в її архівах знаходяться безсумнівні доказові матеріяли про участь комуністичної Болгарії в міжнародній торгівлі наркотиками, на якій вона, правдоподібно, заробляла грубі мільйони долярів. Матеріяли походять від американських розвідчих агенцій по боротьбі з наркотиками. Як відомо, Болгарія була також замішана в атентаті на Папу Івана Павла II і міжнародному тероризмі. На її території вишколювались терористи з Близького Сходу і там отримували софістиковану зброю та електронічні апарати, спроваджувані КҐБ з Японії.

У НЕДІЛЮ, 9—ГО КВІТНЯ Ц.Р., в Совєтському Союзі відбудуться доповнюючі вибори в тих округах, де ні один кандидат не здобув вимаганих 50 відсотків голосів. В цілому СССР таких округ нарахували 76 із усіх 1,500. Кореспондент агентства Ассошієйтед Пресс Ендру Кателл мав можливість бути на одному такому передвиборчому мітингу на якому виступали чотири кандидати, в тому числі також відомий публіцист Юрій Черниченко, який пише багато на теми розв'язки питання сільського господарства. Збори були тим цікаві, що присутні мали нагоду почути думки багатьох осіб, які відрізнялися від колишніх нецікавих партійних керівників, — каже Кателл.

У ВІВТОРОК, 4—ГО КВІТНЯ, у Брюселлі, Бельгія, коло головної квартири Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО) відбулась святочна церемонія присвячена 40-літтю тієї оборонної організації. Як відомо, договір про покликання до життя НАТО був підписаний 4-го квітня 1949 року у Вашінґтоні. Тоді З'єднані Стейти Америки, Канада і 10 західньоевропейських країн — Бельгія, Великобританія, Данія, Франція, Ісляндія, Італія, Люксембург, Голляндія, Норвегія і Портуґалія — об'єднались в один бльок проти існуючої загрози зі Сходу, головно реальної совєтської агресії на західньоевропейські країни. Пізніше до НАТО приєднались ще Греція, Туреччина, Федеративна Республіка Німеччини і Еспанія. Теперішній генеральний секретар НАТО Манфред Вернер виголосив головну промову на цій церемонії. На думку Гельмута Коля, канцлера західньонімецького уряду, НАТО повинен отримати Нобелівську нагороду миру, бо членські держави НАТО зуміли втримати Европу без війни 40 років.

ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД ПІДПИСАВ ДОГОВІР ІЗ „СОЛІДАРНІСТЮ"

Варшава. Польща. — Комуністичний уряд визнав леґально вільну професійну спілку „Солідарність" і підписав з нею договір, який передбачає вільні вибори в червні до створеної другої палати перляменту, тобто Сенату, доречі перші такі вибори після Другої світової війни.

Визнання „Солідарности", проголошення вільних виборів до Сенату, поширення повновластей для президента країни, може докорінно змінити політичну ситуацію в Польщі, яка впливатиме також на інші сателітні країни, що вже раніше, своїм способом, розпочали в себе процес демократизації, користуючись „політичною відлигою" і голошеною в СССР політикою гласности й перебудови.

Атмосфера в Польщі, а зокрема поновне визнання „Солідарности", немає прециденту у східньому бльоці і її треба вважати великим кроком вперед на шляху до демократизації комуністичної системи у Східній Европі.

Договір передбачає: леґалізацію „Солідарности", створеної в 1980 р. і поставленої поза законом в 1981 р. після проголошення винятквого стану в Польщі першим секретарем компартії Войцєхом Ярузельським; проголошення вільних виборів до Сенату в червні ц. р. та забезпечення за опозицією 35 відсотків місць у соймі; встановлення другої палати, тобто Сенату, яка була розв'язана після Другої світової війни, після встановлення диктатури комуністичної партії; поширення повновластей президента ПНР, який повинен бути обраний обидвома палатами, сойму і Сенату, на шістьрічну каденцію. Президент матиме право розв'язувати сойм у випадку політичної чи урядової кризи, накладати вето на закони, які не згідні з конституцією Польщі. Нища палата парляменту матиме право відкинути президентське вето двома третіми голосів більшості.

Високі речники Білого Дому заявили у Вашінґтоні, що вони дуже задоволені розвитком подій у Польщі, головно леґалізацією профспілки „Солідарність" і підкреслили, що ця зміна напевно спричиниться до поглиблення співпраці між Варшавою і Вашінґтоном. „Без сумніву, підписання договору це великий перелом у політиці і крок вперед до повної свободи", — заявив пресовий секретар Білого Дому Марвин Фіцвотер.

Ї. Шамір переговорює у Вашінґтоні

Вашінґтон. — У середу, 5-го квітня, у З'єднані Стейти з візитою прибув прем'єр-міністер Ізраїля Їцак Шамір. На летовищі його зустрів державний секретар ЗСА Джеймс Бейкер.

Ізраїльський прем'єр-міністер заявив по прибутті, що його візита відкриє нові перспективи урегулювання на Близькому Сході. Цьому також будуть сприяти розмови, які Шамір має намір провести з державним секретарем, а також з президентом Джорджем Бушем.

Головною темою переговорів буде плян вирішення палестинської проблеми, яку Шамір запропонує американській Адміністрації. Багато спостерігачів вважає, що мова, як і раніше, піде про проведення виборів серед палестинського населення на західньому березі ріки Йордан і в смузі Ґази. В результаті цих виборів уряд Шаміра має надію знайти партнерів для переговорів про запровадження в тій чи іншій формі режиму самоуправління для палестинців.

Їцак Шамір категорично відмовляється від переговорів з Палестинською Визвольною Організацією (ПВО), бо вважає її терористичною, яка ставить собі за мету знищення Ізраїля. Це становище не змінили офіційні запевнення Ясіра Арафата про відмову від тероризму і про визнання жидівської держави.

Виступаючи на пресовій конференції напередодні приїзду Шаміра, представник Адміністрації назвав „нестерпним" становище, яке склалося на Західньому березі і в смузі Ґази. Адміністрація президента Буша намагається переконати Ізраїль, що для врегулювання палестинської проблеми він повинен погодитися на початок прямого діялогу з ПВО.

Перед приїздом Шаміра в ЗСА кілька діячів мистецтва і літератури, американських жидів, надрукували заяву в журналі „Тікун", що виходить у місті Окленд, Каліфорнія. „Багато американських жидів, які цілком підтримують Ізраїль, зовсім не підтримують пригноблення палестинського народу і окупацію Західнього берега та смуги Ґази, — сказано в заяві, зверненій до прем'єра Шаміра. — Американські жиди аж ніяк не дають вам свого благословення на продовження подібної політики".

Заяву зі закликом до ізраїльського уряду вступити у переговору з Палестинською Визвольною Організацією, підписали відомий кіноартист Вуді Аллен, письменник Філіп Рот, драматург Артур Міллер і активіст руху на захист громадянських прав Джозеф Ров.

Китай не піде слідами ґорбачовської перебудови

Пекін. — Тут закінчилася сесія парляменту, на ній було вирішено пригальмувати економічні реформи „капіталістичного" зразка і не йти за прикладом горбачовської перебудови.

Ще 16 днів тому, відкриваючи сесію, прем'єр Лі Пен заявив, що реформи „пригальмуються" принаймні протягом найближчих двох років. У вівторок, 4-го квітня, в день закриття сесії головного законодавчого органу комуністичного Китаю, Лі Пен говорив про економічний „хаос" недавніх років, який привів до зростання інфляції, яка торік становила 36 відсотків. Разом з тим зростання промислового виробництва в країні становило майже 20 відсотків.

У понеділок, за день до закриття сесії, прем'єр Лі Пен виступив на пресовій конференції. Йому довелося відповідати за запитання, зв'язані з демократизацією суспільства. Деякі зі західніх журналістів ставили горбачовську „гласність" у приклад Китаєві. Відповідаючи на запитання, Лі Пен звернув увагу на те, що Китай покищо надає великого значення економічному розвиткові, а не демократії в тому вигляді, в якому її розуміють нині в Совєтському Союзі. „Для нас важлива стабільність, — сказав Лі Пен. — Стабільність необхідна для проведення в життя економічних реформ".

Відповідаючи на запитання, як далеко зайде „капіталізм" у Китаї, Лі Пен заявив, що Китай залишиться соціялістичною країною, але дозволить Гонґ-Конґові зберегти нинішню капіталістичну систему". Як відомо, у кінці століття Гонґ-Конґ переходить під юрисдикцію комуністичного Китаю.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to Svoboda

Postmaster: Send address changes to
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Відкриті архіви

Під заголовком „Архіви Львова стали доступні для всіх" появилася на першій сторінці „Свободи" з 31-го березня ц. р. широка новинка із передачею цікавої вістки, що її принесла „Вільна Україна", видавана у Львові. Скасування секретности документів, які зберігаються у Центральному державному історичному архіві у Львові, — це поважна подія однаково наукового, як і політичного характеру. Це радісна вістка для українського наукового світу, який напевне скористає з можливости дослідження тих історичних документів, які дотепер стосувалися „ворогів народу". У згаданій широкій новинці „Свободи" наведено за „Вільною Україною" дев'ять прізвищ дуже видатних українських діячів з періоду між двома світовими війнами з додатком „і багато інших". Це були часи панування у СССР Йосифа Сталіна. Страшні часи безглуздого терору. Названо там на першому місці професора Кирила Студинського. В короткому періоді НЕП-у й так званої українізації Українська Академія Наук у Києві призначила проф. Кирила Студинського своїм членом, він кількакратно їздив туди, описав ті подорожі у „Ділі", а після приходу большевиків до Львова у вересні 1939 року він став членом Верховної Ради — впливова людина. Але Кирило Студинський, хоч пішов на співпрацю з тодішньою науковою верхівкою у підсовєтській Україні і мусів рахуватися з тамошньою системою і хоча став „фіґурою" у Комуністичній партії — був далекий від марксизму-большевизму, був порядною людиною і чесним українцем. І тому для нього не було місця у державно-партійній совєтській верхівці. Його викликали до Києва і він зник. Де і докладно коли його вбили — один Господь знає.

Другим на цьому списку був Антін Крушельницький. Колишній директор української гімназії у Золочеві, за Української Народної Республіки короткий час міністер освіти, належав до того гурту „радянофілів", які повірили, що в підсовєтській Україні таки можна працювати для української культури. Він і Кирило Вальницький, голова Української Селянсько-робітничої партії (Сельроби) були чоловими діячами цього табору. Редаґував А. Крушельницький „Нові Шляхи" у Львові, місячник, субвенціонований совєтським консулем у Львові Лапчинським. Цей консулят містився при вулиці Набєляка, як на іронію, кілька будинків від вілли голови УНДО д-ра Дмитра Левицького.

Антін Крушельницький виїхав з цілою родиною в Україну. Його син Іван ще дістав літературну нагороду. Швидко потім Антона Крушельницького і його двох синів розстріляли, дружина збожеволіла, одна донька якимось чином врятувалася і вернулася до Львова. Консула Лапчинського теж розстріляли. Названо у цьому списку осіб адвоката д-ра Володимира Старосольського, голову Соціял-демократичної партії, одну з найвидатніших постатей новітньої історії України, ученого націолога, автора прегарної книги „Теорія нації"; його вивезли большевики і він на засланні в Казахстані помер буквально з голоду. Д-р Іван Крип'якевич, визначний історик, мусів „каятися" на сцені львівського театру за свою книжку „Історія України", разом із д-ром Михайлом Рудницьким, літературним критиком, який „каявся" за свій твір „Від Мирного до Хвильового". Обох їх зробили професорами київського університету — на показ.

Відкриття засекречених архівів особливо добра новина для Наукового Товариства ім. Шевченка. Була вістка, що після приходу совєтських військ до Львова прислані з Москви „фахівці" перевели „чистку" у величавій бібліотеці НТШ у Львові, яка суперничила числом і якістю творів із польським „Оссолінеум", частину книжок знищили, частину вивезли. Тепер є можливість перевірити це і тепер є можливість щоб учені з НТШ в Америці проаналізували архів, що стосується НТШ. Поважну заслугу у скасуванні засекречення архівів має — згадана у „Вільній Україні" д-р Марія Клячко. Вона і її приятелька Ева Піддубчишин дістала дозвіл шукати в архіві за матеріялами до заплянованої нею книги про Митрополита Андрея. Про д-р Марію Клячко і названий твір появилася цілосторінкова стаття в числі 10 англомовного журналу „Юкрейн" в УССР. Там же є стаття проф. Г. Грабовича про Тараса Шевченка і чудові кольорові репродукції мистця Федора Гуменюка. Гласність і перебудова дали таки різні позитиви поруч із такими неґативами, як каїнова робота Володимира Щербицького. Завданням і обов'язком вільної української громади у діяспорі є використати ці позитиви для української культури і для дальшого неперебійного змагання до завершення нашої державницької ідеї.

М. Мельник

У БОРОТЬБІ ЗА МОВУ

II.

Основна точка статусу товариства звучить: „Товариство виступає за: а) надання українській мові правового статусу державної мови в Українській ССР, за фактичне його утвердження й дотримання в усіх ділянках суспільного життя; (...) Товариство виступає за демократизм у мовній політиці. Визнаючи російську мову, як мову міжнаціонального спілкування в Союзі ССР. Товариство виступає і за утвердження української мови, як мови міжнаціонального спілкування в Українській РСР". Адміністрація України товариство це підтримує, та без надто великого ентузіязму.

Відносно заяви Орлика, Президія Верховної Ради УССР ще з початку лютого цього року створила комісію Верховної Ради для підготови проєкту доповнень до Конституції Української ССР для надання українській мові статусу державної мови і для розгляду проблем про вільний розвиток і рівноправне використання української мови. В комісії цій така велика пропорція льояльних до імперії людей, що вона мабуть тільки підтвердить національну політику імперії в Україні. Та зрештою, ми незадовго побачимо, що з того вийде.

На всілякий випадок, у повідомленні офіційного аґенства РАТАУ є, між іншими, така заввага: „В законі, відмічалось у виступах, не може бути ніяких відступів від принципів демократії і права. Ми не можемо, зокрема, не дозволити матері чи родині вибрати мову, яку вони хочуть. Вільний вибір школи — це одне питання, вибір мови — інше. Російськомовна школа повинна забезпечити поряд з добрим знанням російської добре знання української мови. Треба забезпечити достатню кількість шкіл з українською мовою навчання, краще працювати у цьому напрямі. Важливо також виявляти постійну турботу про глибоке вивчення і знання російської мови — мови міжнаціонального спілкування". Це й є те хитре жонґлювання Щербицьким мовною політикою росіян в Україні. Тому його росіяни дотепер не усунули з посади адміністратори України.

Щербицький заставляє інших людей до підтримки цієї політики. Наприклад, у „Радянській Україні" з 18-го лютого ц. р. читаємо таке: „В цьому плані вимоги негайного переведення серед спеціяльних і вищих учбових закладів республіки на українську мову навчання, без достатнього урахування можливостей і суспільних потреб йдуть врозріз з елементарним демократизмом". Великі демократи, що зформулювали цю заяву, це трьох віцепрезидентів Академії Наук УССР та її секретар, як теж і директор інституту історії партії при ЦК КПУ та заступник директора Інституту філософії АН УССР. Звичайно, якщоб „суспільні потреби" були такі, що без знання української мови ніде в Україні праці не можна б дістати, тоді ані товариства української мови, ані поправок до конституції не було б потрібно.

Відносно того всього Дмитро Павличко коректно завважив („Літературна Україна" з 23-го лютого ц. р.): „Певна річ, добре написаний і схвалений закон про мову — лише деклярація діла. Він буде реальним ділом тільки тоді, коли за ним стоятиме партія. Тільки тоді, коли запровадження обов'язку для державних установ Української РСР користуватися в діловодстві та усній діяльності українською мовою стане справою національної гідности і справою соціялістичної честі нашої держави".

Керівники Спілок Письменників України останніми часами зробили багато корисних речей у боротьбі за українізацію України. Та національні амбіції певної кількости її членів далеко не сягають. У недавній розмові представників української інтеліґенції з Горбачовим Олесь Гончар зробив таку заяву: „Ми стоїмо за братерство. У цьому не повинно бути ні найменшого сумніву. Ніхто з нас — я впевнений, жодна душа на Україні не думає, що було б добре залишитися в національній самотності!". Цікаво, що такий здібний і до того без сумніву український письменник може здобутись на того роду низькопоклонство перед окупантом його країни. Невже ж він не завважив многотисячних маніфестацій в Галичині? На жаль, зі штандпункту українських національних інтересів Гончар багато не різниться від Володимира Сосюри, на якого думку „Мазепу прокляв, як зрадника народ", чи від Павла Загребельного, що з Богдана Хмельницького зробив борця за „вічну злуку" з Росією.

Україна не мусить залишитись у „національній самоті". Та серед сусідів України є багато кращі альтернативи. Чому Україна має „лучитись" з тими варварами з півночі, завдяки яким український народ століттями не міг розвинуть свого повного потенціялу і який через те „братання" заплатив горами трупів?

А в основному, не має найменшого сумніву, що національна політика Щербицького — це національна політика Горбачова. Хоч Горбачов у багатьох ділянках дозволив на значну свободу вислову, в національних проблемах між ним і його попередниками великої різниці немає. Його заява на цю тему, що він її зробив в Києві, була: „І народи (СРСР), ніколи не погодяться з тими, хто бачить національне відродження на шляхах відокремлення, самоізоляції. Заклики, продиктовані політичними амбіціями, кар'єризмом, а то й просто відкритою ворожістю до соціялізму, — фальшиві, небезпечні, згубні. Ми повинні попередити тих, хто їх розширює, що вони грають з вогнем".

Українцям не треба сумніватись, що погрози Горбачова треба трактувати серйозно. Коли прийде потреба, щоб ці погрози перевести в життя, тоді як колись, так і тепер члени української інтеліґенції переважно, замовкнуть. Боротьбу — так, як все — будуть продовжувати не приклонники „вічної злуки" з росіянами, і навіть не українські федералісти, а тверді українські самостійники. Та покищо леґальні заходи в справі удержавнення української мови принесли нам принаймні одну велику користь. З огляду на доступ до офіційних засобів комунікації проблему мови поставлено рубом перед цілим українським народом. І це дійсно велика заслуга Спілки Письменників України. Та покищо тяжко сказати чи і коли українська мова відограє в Україні таку саму ролю, як російська мова в Росії, чи польська мова в Польщі.

Василь Дідюк

РІК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КУЛЬТУРИ

Чи чувано у світі, щоб XX столітті 50-мільйоновий український народ був змушений устами деяких передових і відважних його письменників й літераторів заговорити про жалюгідний стан української мови в літературі, школі та в українській культурі в загальному? На жаль, це така сьогоднішня дійсність у поневоленій Україні. Створене Товариство оборони української мови ім. Т. Шевченка проголосило 1989 рік — роком української мови і культури. Нечуваний парадокс у вільному світі. Україна, яку московський окупант у своїй пропаґанді називає „вільною і незалежною" республікою з 75 відсотками українського населення на своїй рідній землі, має боротися і обороняти свою мову! За 70 років московської страшобратської опіки з її вислужниками, що в Києві доклали всіх зусиль різними способами й засобами, щоб не тільки зупинити розвиток мови й культури українського народу, але цілковитого його знищити. Це робилось з Валуєвськими „Нє било і бить не может" за білих царів і єдину „Мать Росію", це й продовжується і тепер та навіть у час тзв. гласности і перебудови за „єдиний радянський народ" з російською мовою. Таке легковаження української мови московсько-комуністичною й шовіністичною політикою Москви в Україні, допровадило з допомогою Москви, що на догоду окупантові та московським зайдам, довели до того, що вже в містах України включно з її столицею Києвом, тяжко почути українську мову, бо для московських зайдів, вона — „нєпонятна".

Правда, тепер у часі тзв. гласности і перебудови Горбачова, хоч може дуже нерішучо й поволі проходить національне відродження, але воно є. Як згадано, перші заговорили українські письменники, а за ними відізвався народ. Газети заповнені листами, які домагаються уведення української мови до Конституції, як мови державної. Варто, щоб цією справою поцікавилися юристи вільного світу та люди з „Амнесті Інтернешенал", які так часто журяться, що комусь там сталась якась кривда з приводу кольору шкіри чи якоїсь іншої дискримінації. Хай покажуть якусь недавностворену державу, або навіть якусь переслідувану групу людей, яким пануючі відбирають мову, нищать культуру та проповідують „злиття народів"! Хочеться вірити, що московські імперіялісти враз з комуністичною ідеєю скомпромітувались цілковито. Адже ворог нищить український народ, поневоливши його тоталітарно, з однією ціллю — позбавивши його рідної мови, та, зрусифікувавши, хоче вбити українську націю. Викинувши, українську мову з тзв. конституції УССР і, залишивши її на поталу московським зайдам і їхнім підголоскам українським яничарам, які іґнорують її та в різний спосіб піддають думку батькам „демократично" вибирати школи з російською мовою для своїх дітей, яка веде до кращої кар'єри, є мовою старшого брата та є „общепонятною" для взаємного спілкування всіх народів СССР. Для пропаганди і на експорт вигукують, що то не вони, а самі батьки нехтують українською мовою та її відкидають.

Але теперішні події в Україні, ще раз доказують, що як би не старався ворог нищити українську мову й культуру, ми переконані, що зрушена лявіна національної гордости й свідомости вже нестримна. Можна відібрати від народу все — і він це все відбудує, поверне, відновить, але мови, ледве чи відтворить.

Це усвідомили собі наші брати й сестри в Україні та, переборюючи всі труднощі й перешкоди чужих і своїх апаратчиків, всіма силами й способами борються за право привернення українському народові його рідної мови. Хочемо вірити, що вони переможуть, бо з ними великий наш Шевченко, який кличе: „Борітеся — поборете!"

Ми, тримільйонова українська діяспора, докладно слідкуємо за цією ситуацією в Україні. Ми разом з нашим народом не тільки в ділянці його мови й культури, але і в усіх ділянках визвольної боротьби за його цілковите визволення. Правда і нам „у розсіянні сущим" між різними народами, мовами й культурами, і часто в дуже складних обставинах, зберігати нашу українську мову і культуру не так вже легко. І це є ж нашою журбою! Тому 1989 рік був проголошений Світовим Конгресом Вільних Українців — роком української мови! Здавалось би і тут якийсь парадокс. Чейже тут ніхто нас не переслідує за вживання української мови, навпаки, в багатьох державах, а зокрема в Канаді її

(Закінчення на стор. 4)

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редагує Лев Яцкевич

Аттіла — „Бич Божий"

Ціла Південна Европа, а головно Балкани хвилюються пошуком гробу „Бича Божого", одного з найславніших завойовників світу, Аттіли.

Він володів таємничим та маловідомим племенем гунів, на чолі яких створив гіґантську імперію, що простягалася від Данії до меж Балканів та від Рейну до Каспійського моря. Він був предтечею монгольського завойовника Джинґіс-Хана, війська якого розгромили, між іншим, українських князів, над рікою Калкою (1223).

Через дивний збіг обставин, обидва ці кровожадні варвари померли в ідентичних обставинах — замордовані під час пошлюбної ночі їх власними жінками. Аттілу задушила Ільдіко в 453 році, а його тіло поховано в кургані, недалеко уйстя рік Тиси до Дунаю. Подібно, як 400 років пізніше (після смерти Джинґіс-Хана) вбито всіх невільників, що будували гріб, щоб заховати таємницю місця вічного спочинку „Бича Божого".

Археологи, головно мадяри та югославці, поставили собі вершком амбіції віднайти гріб Аттіли та роблять в тому напрямі інтенсивні розшуки на території мадярсько-югославського кордону, головно в околицях міст Сента, Каніжа і Горґош, а також, на височині Бака, звідкіля випливають численні відноги ріки Тиси. Римський історик Аманій Марцелінус згадав проте, що Аттілу було поховано в золотій труні, що її покладено до срібної, а срібну до залізної. Всі три труни затоплено на дні ріки Тиси, русло якої змінено, щоб гріб залишився у вічному спокої.

Наслідки стародавньої колісниці в Україні

Нещодавно в часі археологічних розкопок на Україні, в околиці колишнього Запоріжжя, знайдено воєнну колісницю з II-го сторіччя. Її надвіззя було виготовлене у виді великої скрині, скріпленої двома залізними обручами, проміром, одного метра. Згідно з опінією археологів, ця колісниця вміщала трьох бойовиків, візника та одного воїна із щитом в руці для охорони перед несподіваним наскоком з ворожої сторони на жаль, досі не усталено ще національної приналежности цієї колісниці.

Монументальна гробниця з-перед 2,200 років

Селяни, замешкалі недалеко міста Сіяну, в Китаї в часі копання криниці, в долині Жовтої ріки, натрапили на засипаний трьометровим шаром землі монументальний гробовець, що вміщав цілу армію глиняних воїнів в кількості 6,000 постатей, не враховуючи коней і колісниць. Усі ці фігури, виготовлені у природній величині, стали археологічною сенсацією світу. На думку археологів, ця ориґінальна армія глиняних воїнів пролежала під землею, приблизно 2,200 років. Хоч деякі фігури відкопано вже в 1974 році, але щойно нещодавно відслонено більшу частину підземного лябіринту, що її оглянули закордонні кореспонденти та археологічні знавці. Цілість має бути відновлена в найближчих роках та стане в майбутньому великою туристичною атракцією, якщо вона вже нею не стала.

Недалеко цього лябіринту, стоїть узгір'я, в якому археологи сподіються відкопати гробовець проєктодавця цієї армії тіней — першого китайського цісаря Чін-Шін-Гуанга, який в роках 221-210 до н. Х. з'єднав китайське королівство та наказав збудувати Великий Мур для його оборони перед гунами. Оточивши свій гробовець глиняною армією, цісар хотів задемострувати вічність своєї потуги, поза мережею смерти. Згідно з переказами, армійську касарню будувала 200-тисячна армія невільників. Історики, проте, мають різні погляди, щодо його панування. Одні вважали його кривавим тираном, інші світовим володарем, що з'єднав державу в одну велику цілість.

Хто відкрив Бразилію?

Нещодавно появилася у „Ню Йорк Таймсі" стаття, автор якої поставив тезу, що римляни причалили до побережжя Бразилії в II-сторіччі до н. Х. Як доказ, він наводить нахідку американського археолога Роберта Маркса, що відкопав недалеко цього побережжя глиняні глечики та амфори, що нагадують посуд, який вживали римляни 200 років до н. Х.

До речі, відкриття Роберта Маркса потвердила також знахідка двох подібних амфор місцевим бразилійським нурцем Хозе Тексеірою, що найшов їх під товстим шаром намулу на дні затоки Ґуанабара, 20 км. від Ріо де Жанейро. В тих посудах римляни, фенікійці та греки переховували воду, вино, збіжжя та оливу. Нюйоркський щоденник пише, що якщо автентичність тих посуд потвердять, це буде доказом, що не Педро Альварес Кавраль відкрив побережжя Бразилії в 1500 році, але римляни в 2-ім сторіччі до н. Х.

ПРЕЗИДЕНТ ЄГИПТУ Госні Мубарак, який відбув довшу розмову з президентом Джорджом Бушом, зустрічався також у Вашінґтоні з Багатьма сенаторами і конґресменами. Головною його ціллю було переконати законодавців про потребу продажі зброї і військової техніки для Єгипту З'єднаними Стейтами Америки. Другою важливою темою була справа розв'язки палестинського питання хоч ніхто не знає і не пропонує формули розв'язки.

Мирослав Лабунька

ОРЕСТ СУБТЕЛЬНИЙ І ЙОГО ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

III.

Тож офіційна документація адміністративних органів, судівництва, а то й ряду культурних та освітніх установ, — у мовах носіїв цих займанщин (з певними вийнятками: Польща й Мадярщина вживали в середньовіччі латинську мову, а Литва — церковнослов'янську). До цього треба врахувати, що за час тисячі років мінялась і українська літературна мова, особливо канцелярійна, — мова історичного документу. І ці зміни треба вивчити історикам. А без того, щоб розуміти мову оригіналу документу та могти користуватись літературою у мові, чи мовах, що цей документ пояснюють, його аналізують, неможливо бути добрим істориком, а тим більше — істориком України. Орест Субтельний озброїв себе саме таким, потрібним знанням мов, що забезпечує йому можливість вивчати історичну документацію різних періодів історії України в мовах слов'янських, ґерманських, головно німецькій, турецькій, арабській та інших А це не абиякий осяг та запорука успіху. До цього наголошування потреби філологічної бази для історика, а особливо історика, що хоче досліджувати минуле українського народу, спонукала мене свідомість того факту, що якраз такої потрібної підготови не отримує сучасне покоління молодих адептів цієї дисципліни (т. зн. історії) в Україні, як і не дістає її студіююча молодь у цій країні.

Не менш важливою, (як філологічна база) є для історика якнайосновніше засвоєння принципів історичної методології. Здавалося б, річ це самозрозуміла, та, на жаль воно так не завжди буває. Багато залежить від того, чи пощастило майбутньому історикові з учителями й менторами. Очевидно, що за браки в тому відношенні не можна скидати вину на своїх професорів! Браки ж бо можна самому доповнити. Орест Субтельний мав, очевидно, добрих учителів і менторів. Їм за це честь і слава, а йому — належне признання за методологічну техніку, що він її демонструє у своїх працях. У всьому видно досвідчену руку старших майстрів і талант їхнього учня, молодшого колеги й послідовника. Своїх менторів і учителів — Івана Л. Рудницького, Олександра Оглоблина і Омеляна Пріцака, він згадує з вдячністю.

Наш спільний знайомий і приятель проф. Ігор Шевченко поділив був свого часу професійних істориків на дві окремі категорії — рухливих, чи енерґійних (анг.: „vivid" та на істориків техніків, (журнал: „History and Theory". 8 (1969), 332-345). Щоб краще уяскравити такий поділ, він порівняв перших до яскраво-кольорових метеликів, а других — до гусениць. Перші літають понад грядками цвітів і збирають нектар (горизонт їхнього бачення досить широкий, але без важливих деталів); другі — сидять на листку капусти (чим і обмежене їхнє поле зору, але вони бачуть не раз дрібні деталі не лише на листку, але й на землі під ними, включаючи й глибокі тріщини) і його безнастанно з'їдають. Мова тут, очевидно, про істориків синтетиків з одної сторони й істориків техніків — з другої. Історики — синтетики у приступній формі, не раз з письменницьким талантом, описують історичні події для пересічного читача, чи зацікавлення споживача історичної правди, чи історії взагалі, як свого роду видозміни літератури.

Знову ж історики — техніки, себто історики дослідники займаються дуже вузькими не раз аспектами пезного питання, чи проблеми, відкривають нові історичні факти, або встановлюють їхню вірогідність. Без кропіткої праці історика — техніка не може існувати, історик — синтетик, інтерпретатор і популяризатор історичного процесу. Без гусениці не буде метелика, вони ж бо той самий організм під різними видами. У домі історії — місце для обох категорій істориків. Але чому вести про те тут мову? — А тому, що в особі О. Субтельного дуже органічно й позитивно проявили себе й ненажерливість — працьовитість гусениці дослідника й вибагливість на добрий нектар — метелика синтетика, що вміло здійснює селективність серед історичного матеріялу та майстерно його синтезує. Якщоб я мав подати тільки по одному прикладові для ілюстрації цих обох видів творчого зусилля історика О. Субтельного, то я вибрав би: студію про апокрифічний тестамент Петра І (стаття у: „Slavic Review". 33 (1974), 663-678) і книгу „Історія України" (Orest Subtelny: Ukraine; A. History". Toronto Buffalo, London. Univ. of Toronto Press, CIUS, 1988. 666 pp.)

Історія (з грецького: ге історія) — це розповідь, оповідання. Дефініюють її, як — науку, що вивчає у хронологічній послідовності конкретний розвиток людського суспільства та його закономірности, або як — науку, що старається якнайбільше вірно відтворити минуле за допомогою збереженої документації. Якщо, однак, ми залишимось при первісному значенні терміну „історія", як оповідання, то з приємністю ствержуємо, що Орест Субтельний написав вийнятково добре „оповідання" — розповідь про український народ, про Україну.

Випадків, що історія типу університетського підручника однієї країни, чи народу, попала на листу „бестселерів", мабуть не багато, (якщо взагалі!). А от книга О. Субтельного „Історія України", як довідуємось, є таким винятком (у Західній Канаді, покищо). Питання: чому? Як це сталося? — Відповідь тут пряма й коротка: бо написана ця груба книга — добре! Написана вона талановитим професійним істориком є доброю фаховою підготовою; написана також з відданістю своєму ділу й з любов'ю до підмету, що ним є минуле українського народу, написана з любов'ю до українського народу.

(Закінчення буде)

В Ню Йорку...

(Продовження зі стор. 1)

привітав гостей, представив та передав ведення програми бенкету мгрові Іванові Винникові, який попросив до молитви та благословлення трапези Владику В. Лостена. Він найперше подякував Всевишньому, що „надхнув перед 95-ма роками наших піонерів, щоб створили цю організацію — Український Народний Союз, який став остоєю нашої спільноти та несе всебічну поміч своїй громаді на релігійному, культурному і національному полі", а тоді звернувся з проханням й надалі опікуватися цією установою та її провідниками і членами, щоб продовжували свою корисну працю для добра українського народу та його будучности світлої, а тоді поблагословив їжу.

З коротким словом-привітом для УНСоюзу в його 95-ліття виступив І. Олексин, бажаючи сили і витривалости у дальшій праці. Запрошено до виголошення головної промови цих святкувань головного предсідника УНС д-ра І. Флиса, який на початку своєї промови привітав присутніх гостей від понад 70 тисячної родини УНС, подякував за запрошення бути співучасником цього свята та запевнив, що ціла Екзекутива радіє спільно цим першим почином, відзначення 95-ліття УНС разом зі зібраними присутніми. Д-р І. Флис підкреслив у своїй промові те, що „Український Народний Союз — це не лише забезпеченева установа". Він вміло з'ясував завдання УНС впродовж цих 95 років, його цілі та пляни на майбутнє. Слово головного предсідника базувалося на докладних історичних даних потреб перших поселенців, що поставили собі за завдання взаємодопомогу та поліпшення життя і буття тих, які робили перші кроки на цій невідомій для них чужій землі. В дальшому він гордо заявив, що УНС доложив всіх зусиль, щоб впродовж тих 95 років гідно виконувати свої завдання не тільки супротив своїх членів, але й супротив цілої української громади в діяспорі та в Україні. На закінчення він згадав і те, що, на його думку, УНС сповняє всі свої обов'язки супроти членів, громади та нашого народу за вийнятком одного — „достатнього поповнення рядів УНС українцями молодшого покоління".

Програму вечора переплітав милозвучний спів вокального ансамблю українського хору „Думка", який складався з Святослави Жили-Качарай, Наталії Гончаренко-Ковальчук, Зоряни Ковбаснюк, Теодозії Турчан-Ластовецької, Віри Косович, Марусі Мулик, Марти Яремко та Леокадії Снігур, що під вмілим керівництвом диригента, піяніста і композитора багатьох їхніх пісень Михайла Лева вибивається на одну із замітних вокальних одиниць громади.

З черговим привітанням виступив Владика Мстислав, який тільки три дні тому повернувся з Південної Америки, одначе, не зважаючи на втому, прибув на святкування цього юві-

(Закінчення на стор. 4)

Вітання виголошує Владика Мстислав. Біля нього мгр. І. Винник і д-р І. Флис.

УНСоюз із його 95-літтям вітає І. Олексин. Біля нього д-р І. Флис і Владика В. Лостен.

Слово про „Свободу" виголошує ред. Левенець.

У ТРИДЦЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п. ОЛЬГИ ШУСТ

яка відійшла у Вічність 9-го квітня 1959 р.

відправиться

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в неділю, 9-го квітня 1989 р., о год. 4-ій по пол.
в церкві св. Юра в Ню Йорку.

Про молитви просить

син — ВАСИЛЬ ШУСТ

Ділимося болючою вісткою з Приятелями і Знайомими, що у вівторок, 21-го березня 1989 р. в м. Баффало, Н. Й. відійшла у Вічність на 54-му році життя
наша Найдорожча
ДРУЖИНА, МАМА, ДОЧКА, БАБЦЯ, СЕСТРА, ТЕТА, ШВАҐЕРКА

бл. п.

ЕММА ІСКАЛО

з дому ГЕННІ

Залишились в глибокому горю:
муж — ФЕДІР
дочка — РОЗАННА КЕНФІЛД з мужем РІЧАРДОМ
син — ОРЕСТ
мама — МАРІЯ ГЕННІ
брати — ГЕЛЬМУД, ФРАНЦ і ВЕРНЕР
внуки — РАЄН, ІВАН і ПЕТРО
братова — МАРІЯ
племінник — БОГДАН ІСКАЛО
племінниця — ОЛЯ КОННЕЛЛИ з мужем ГРИГОРІЄМ
та Родина в Америці, Німеччині і Польщі

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в п'ятницю, 24-го березня 1989 р. о год. 9:30 рано в церкві св. І. Хрестителя в Tonawanda, N.Y., **а відтак на Вічний Спочинок на цвинтар** Mt. Olivet в Tonawanda, N.Y.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

ІВАН ДЕМ'ЯНЮК ВИСЛОВЛЮЄТЬСЯ:

"ВИ ЗАСУДИЛИ... ЛЮДИНУ ЯКА Є ЗОВСІМ НЕВИННА; НЕВИННА ОСОБА."

"Я НЕ Є 'ІВАН ГРОЗНИЙ' І НАЙСПРАВЕДЛИВІШИЙ СВІДОК Є САМ БОГ, ЯКИЙ ЗНАЄ ЩО Я НЕВИННИЙ."

"МЕНІ ЦЕ НЕНАЛЕЖИТЬСЯ. Я НЕВИННИЙ, НЕВИННИЙ, НЕВИННИЙ — І БОГ Є МЕНІ СВІДКОМ."

ТОМУ ЗВЕРТАЄМОСЯ З ПРОХАННЯМ: ДОПОМОЖІТЬ ЗАХИСТИТИ НЕВИННУ УКРАЇНСЬКУ ЛЮДИНУ СВОЇМИ МОЛИТВАМИ ТА ФІНАНСОВИМИ ПОЖЕРТВАМИ — ПОДАЙМО БРАТНЮ РУКУ КОНЕЧНОЇ ДОПОМОГИ!...

СВОЇ ПОЖЕРТВИ ПРОСИМО СЛАТИ НА АДРЕСУ:

THE JOHN DEMJANJUK
DEFENSE FUND
P. O. BOX 92819
CLEVELAND, OHIO 44192

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу ТОРОНТО, Онт.

повідомляє, що

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

— відбудуться —

в неділю, 16-го квітня 1989 р. о год. 2:30 по пол. в залі будинку СКВУ
2118 A Bloor Street, Toronto, Ontario, Canada

У загальних зборах зобов'язані взяти участь, з рішаючим правом голосу: Члени Управи Окружного Комітету, Конвенційні Делеґати, та по два делеґати наступних Відділів

49, 401, 402, 407, 408, 415, 418, 426, 432, 439, 440, 441, 442, 446, 456, 460, 464, 466, 470, 480.

Гостей, Членів Українського Народного Союзу радо вітаємо

ПРОГРАМА НАРАД

1. Відкриття і схвалення порядку нарад
2. Ствердження правосильности зборів
3. Вибір Президії
4. Відчитання і прийняття протоколу з попередніх Загальних Зборів
5. Звіти уступаючої Управи і Контрольної Комісії
6. Дискусія над звітами і їх прийняття
7. Вибір нової Управи
8. Слово головного предсідника УНСоюзу д-ра ІВАНА О. ФЛИСА
9. Плян праці на біжучий рік
10. Внески і запити
11. Закриття Загальних Зборів

У нарадах візьмуть участь

д-р Іван О. Флис, головний предсідник УНС
мґр Іван Геврик, головний директор для Канади
Леонід Філь, головний контролер УНС
ред. Василь Дідюк, головний радний УНС

За УПРАВУ ОКРУГИ

о. д-р Мирон Стасів, голова — **Іван Шлапак,** секретар

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу НІЯҐАРА, Онт.

повідомляє, що

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

— відбудуться —

в суботу, 15-го квітня 1989 р. о год. 2:30 по пол. в залі Української (Ст. Катеринс) Кредитівки
118 Niagara Street, St. Catharines, Ont., Canada

У загальних зборах зобов'язані взяти участь, з рішаючим правом голосу. Члени Управи Окружного Комітету, Конвенційні Делеґати, та по два делеґати наступних Відділів:

403, 412, 416, 427, 451, 454, 458, 461, 462, 468

Гостей, Членів Українського Народного Союзу радо вітаємо

ПРОГРАМА НАРАД:

1. Відкриття і схвалення порядку нарад
2. Ствердження правосильности зборів
3. Вибір Президії
4. Відчитання і прийняття протоколу з попередніх Загальних Зборів
5. Звіти уступаючої Управи і Контрольної Комісії
6. Дискусія над звітами і їх прийняття
7. Вибір нової Управи
8. Слово членів головного уряду УНСоюзу
9. Плян праці на біжучий рік
10. Внески і запити
11. Закриття Загальних Зборів.

У нарадах візьмуть участь:

Андрій Кейбіда, головний радний УНС
Іван Геврик, головний директор для Канади

За УПРАВУ ОКРУГИ:

д-р Богдан Долішний, голова — **о. Михайло Блаженко,** почесний голова Округи

„РЕФЮЗНИКИ" В МОСКВІ ВЛАШТУВАЛИ демонстрацію під амбасадою Великобританії і передали, напередодні приїзду Міхаїла Ґорбачова до Лондону, петицію представникам амбасади, у якій говориться, що вони „рефюзники", підтримують зустріч генерального секретаря ЦК КПСС і голови Президії Верховної Ради СССР з прем'р-міністром Великобританії Марґарет Тачер і надіються, що у висліді цієї зустрічі виїзд за кордон буде злібералізований і що СССР дозволить виїхати за кордон також тим особам, яким досі систематично відмовлялись видати візу. Деякі учасники демонстрації принесли зі собою транспаранти з написом: „Бути совєтським громадянином — це означає бути людиною з обмеженими правами", або другий „геть з комуністичним рабством". Хоч міські власті не видали дозволу на відбуття демонстарції, міліція не старалася розганяти демонстрантів.

У ВІВТОРОК, 4—ГО КВІТНЯ Ц.Р., кубинська міліція перевела численні арешти серед правозахисників, які намагалися передати генеральному секретареві ЦК КПСС і голові Президії Верховної Ради СССР Міхаїлові Ґорбачову петицію, у якій вони з'ясували незавидний стан людей, які не погоджуються з політикою режиму Фіделя Кастра. Під час перебування М. Ґорбачова в Гавані противники режиму домагалися гласности і перебудови також на Кубі. Подружжя правозахисників, Роберто Беґамонде і його дружина Рафаєля, передали західнім кореспондентам список арештованих кубинців, а багатьох осіб суді покарали грошевою гривною в сумі 150, 200 і 250 долярів тільки за те, що вони хотіли влаштувати демонстрацію.

АВСТРІЙЦІ НАРІКАЮТЬ, АЛЕ безнесмени задоволені, великим напливом покупців з Мадярщини, які купують дослівно все, але в першу чергу електронічні апарати, включно з телевізіями, звукозаписувачами, відеоапаратами тощо. З цією метою до Відня й інших місць Австрії прибуло в місяці березні коло 40,000 мадярів. Тепер, починаючи з понеділка, 3-го квітня, по мадярській стороні перед перехідним пунктом на кордоні, милями стояли автомобілі, власниками яких були мадяри, що хотіли власним транспортом продістатись на територію Австрії.

МЕШКАНЦЯМ СТЕЙТУ НЮ ЙОРК доведеться тепер платити більші податки при купівлі тютюнових виробів і спиртних напитків, а також при купівлі кооперативних квартир і домів. Збільшаться й інші податки. Таке рішення прийняла леґіслятура стейту з метою звести кінці з кінцями в бюджеті стейту на наступний фінансовий рік. Губернатор Маріо Квомо сказав журналістам, що погодиться з пропозицією законодавців стейту, якщо вони детально розпишуть на які цілі підуть гроші, одержані від збільшення податків. Після підвищення податків ціна за пачку папіросів збільшиться на 13 центів, ціна за шість баньок пива — на 3 центи. Ціна на міцні напитки зросте в середньому на 20 центів за пляшку.

В Ню Йорку...

(Закінчення зі стор. 3)

лейного бенкету УНС, бо високо цінить цю організацію. Владика згадав про те, що УНС „відіграв колосальну ролю не тільки, як фінансова скарбниця, але й як скарбниця української культури". Згадав й про те, що допоміжну руку УНС відчувають наші брати і сестри в Південній Америці, де їм цього дуже потрібно, бо це народ добрий, щирий, але убогий. Побажав Владика, щоб Всевишній опікувався й на майбутнє УНСоюзом та його провідниками, даючи їм сили та витривалости у нелегкій праці.

В ході дальшої програми з приємним і цікавим сольоспівом виступив при акомпаньяменті гітари молодий співак Богдан Андрусишин.

Зі словом про „Свободу" виступив ред. Володимир Левенець, влучно підкреслюючи те, що „Свобода", „Український Тижневик" і „Веселка" — це ще один вияв УНСоюзу в розумінні потреб української громади та служби для неї. Сказав і про те, що впродовж свого існування та від самих початків редактори „Свободи" допомагали громаді „боротися за вияв своєї українськости, вдержуючи при житті душу українськости — мову".

З черги ведучий програмою мґр І. Винник відчитав листу наспілих привітів: від Українського Інституту Америки, Пластової Фундації, Братства кол. вояків 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії, 1-го Відділу Союзу Українок Америки, Об'єднання колишніх Вояків УПА, Пластової Станиці в Ню Йорку, Школи Кобзарського Мистецтва, українського хору „Думка", Асоціяції Українців в Америці, Головної Управи Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Окружної Управи Відділів СУА в Ню Йорку, УВАН, Української Американської Координаційної Ради Середовища Української Головної Визвольної Ради та Українського Літературно-Мистецького Клюбу.

Після того з привітом виступив о. ігумен П. Пащак, бажаючи ювілятові, тобто УНСоюзові, ще кращих успіхів у майбутньому для української громади. Влучно підкреслив о. Пащак, що „УНС це панорама чотирьох поколінь українських поселенців, які представляють учасників, свідків і хронікарів не тільки організації, але й життя цілої громади".

Заключною точкою було відзначення та вшанування довголітніх діячів і секретарів Нюйоркської Округи, де дві перші плякетки — це посмертні відзначення двом колишнім заслуженим діячам УНС — полковникові Петрові Содолеві-Зілинському з 184-го Відділу та д-рові Василеві Палідворові з 204-го Відділу. Дальше відзначено плякетками таких заслужених діячів УНСоюзу: Богдана Ластовецького — Відділ 184-го Івана Сєранта — Відділ 86, Емілію Саноцьку — Відділ 158, Івана Пригоду — Відділ 200, Зеновію Зарицьку — Відділ 327, Евстахію Мілянич — Відділ 450, Миколу Шпетка — Відділ 489, Галину Кіляр — Відділ 457, Миколу Хоманчука — Відділ 5, д-ра Романа Олесницького — Відділ 19, Григорія Божика — Відділ 19, Богдана Коваля — Відділ 184, Тимотея Білостоцького — Відділ 200, Юрія Костіва — Відділ 194, Володимира Шпачинського — Відділ 327, Семена Літепла — Відділ 361, Івана Яремчука — Відділ 361, Миколу Новаківського — Відділ 485, о. Івана Ткачука — Відділ 489 та Володимира Репчука — Відділ 489. Відзначення-плякетки вручали головний касир У. Дячук і головний секретар В. Сохан.

На закінчення ювілейного бенкету М. Шпонтак подякував за участь всім присутнім та всім членам підготовчого комітету, як й іншим людям доброї волі, що допомагали при підготові святкувань, а тоді до заключної молитви попросив о. І. Ткачука. Слід згадати, що з ініціятиви гостя проф. Тараса Гунчака відспівано „Многая літа" УНСозові в його 95-ліття.

Рік...

Закінчення зі стор. 2.

через тзв. багатокультурність, державне міністерство морально й матеріяльно вивчати нам її дораджує. На жаль, ми самі якось не можемо цього зрозуміти, а тим більше, коли врахуємо становище нашої мови і культури в Україні. Говориться про „двомовність" в Україні, говориться і про „двомовність" тут у вільних країнах нашого поселення. Тільки розуміння „двомовности" в московській імперії є пов'язане з ідеєю „злиття народів" у єдиній імперії в один „радянський народ" з його мовою, російською, мовою „старшого брата" і мовою Леніна. У вільних країнах повної демократії „двомовність" має цілком інше значення. Тут ніхто нікому не забороняє говорити його рідною мовою, ніхто з неї не насміхається, ніхто не силує нікого не бути собою. Певно, що в ніякому випадку не можна мовно порівнювати Україну з українським поселенням ув діяспорі! Там же українська земля, його мова й культура, там же український народ! Еміграція — це острівчик на океані.

Але, роздумуючи і аналізуючи всі за і проти, ми мусимо добре застановитись над проблемою української мови, а з тим й культури. Безперечно, що мова країни у якій живемо — це мова нашого спілкування з нашим оточенням, ми ж крапля у морі. Чому мусить так бути, що в Україні конче треба говорити по-російському навіть у дитячому садочку, коли в країнах нашого поселення наші діти в садочках вчаться і говорять по-українському?... Тут маємо, свободу слова, думки, вибору ітп. Чи все це належно ми використовуємо? Може і ні, тому, що нас не переслідують, нам не забороняють? Подумаймо, і в цьому році змінім нашу охоту вчитися української мови, нею володіти й розмовляти, все де тільки можна й треба. Наші доми, батьки і діти, церкви, світські і церковні організації, наші установи, кредитівки, торговельні підприємства, наші професіоналісти і всі ми разом пам'ятаймо, що в цьому році, ми спільно з нашим народом боремося за своє українське „я" де б ми не були, де б ми не жили. Українська преса, радіо і телевізія, своїми писаннями і закликами — з'єднаймося у пропагуванні української мови і культури. Можливо, що стан української мови в Україні дещо покращає, на що аж такої великої надії у системі московсько-большевицького імперіялізму немає, то однак там загроза цілковито знищити українську мову в гущі народу, на своїй землі — хоч як скажених би дорог — є менша, як для нас на чужині. Тому тільки від нас залежить чи ми „амбасадори" України у вільному світі збережемо себе, як національна група, чи розплинемось у чужому морю.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

● РОЗШУКИ ●

ВАЛЕРІЙ ПЕРЕТЯТКО, 25 літ, уроджений на Полтавщині, пошукує **ВОЛОДИМИРА МИКОЛАЄВИЧА ПАРХОМЕНКО** нар. 1943 р. в Полтавській обл., Глобинському р-ні, с. Фрунзівка. Тепер він має проживати у Ню Йорку. Проситься зголошуватися до **Українського Народного Союзу.**
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302